

Latvju zeme vaļā stāv jeb atbilde uz „Latvijas Avīzes”jautājumu „Kā nekļūt par algādziem savā zemē”

Vadmotīvs acu gaišumam un prāta skaidrībai:

„Latvju zeme vaļā stāv/Tā kā dzīsla pušu rauta,/Iztek asins, iztek spēks,/Latvju zeme vaļā stāv,/Vēji staigā iekšā, arā,/Izplēš sēklu, izrauj saknes,/Latvju zeme vaļā stāv./Krusta ceļiem pienaglotā,/Krusta vējiem caurvējota." (Māra Zālīte)

Kā lauksaimnieks un piezemētāks savos vērtējumos, vēlos pievērst uzmanību latviešu tautas un Latvijas valsts pastāvēšanu un attīstību nodrošinošajam, izšķirošajam nosacījumam – agrārājai politikai. Izceļot agrāro jautājumu, ar to nav jāsaprot **iespējās vienlīdzīgas** rūpnieciskās ražošanas, tirgus un kapitāla plūsmas attīstības lomas mazināšanu. Tām visām jāaug un jāattīstās atbilstoši cilvēces pastāvēšanas misijai, vienām otras atbalstot - nacionālu neatkarīgu valstu, Eiropas Savienības, NATO pastāvēšanas un sekmīgas attīstības interesēs, nevis pretēji. Bet, kā rāda pasaules notikumi, daudz kas iet ne tā.

Tātad, kādas mācības sniedz agrārā politika vēsturiskā skatījumā – Latvijas pieredzē?

1905.gads

1410 (1,6%) muižniekiem ar platību lielāku par 100 ha, pieder **57,2%** visas zemes (katram vidēji 2094 ha); **81 707 (98,4%)** zemniekiem pieder **42,8%** zemes (vidēji 27 ha). **Sekas:** Politiskā, kapitāla un sociālā nevienlīdzība - revolucionārā spiediena pieaugums. 1905.g. revolūcija. Krievijas impērijas sabrukums. Nacionālas Latvijas valsts izcīnīšana, muižu lielsaimniecību zemes atsavināšana un sadalīšana 70 000 nelielām zemnieku ģimenes saimniecībām.

1935.gads

1071 (0,39%) zemnieku saimniecībai ar platību lielāku par 100 ha pieder **2,0%** zemes (vidēji 138 ha); **274 627 (99,61%)** zemnieku saimniecībām ar platību mazāku par 100 ha pieder **98%** zemes (vidēji 15,8 ha). **Sekas:** Iedibinātas politiskās, kapitāla un sociālās vienlīdzības iespējas. Nostiprinās savas zemes mīlestība, saimnieka apziņa, darba prieks un ticība savas ģimenes un valsts nākotnei: veidojas tautas dvēsele – nacionālā pašapziņa. 10 gadus pēc kara mazās zemnieku ģimenes saimniecības apsteidz 1913.g. ražošanas līmeni un trīsdesmito gadu beigās lauksaimniecībā, rūpniecībā, kultūras un labklājības ziņā Latvija izvirzās Eiropas valstu pirmajā četriniekā. Iedzīvotāju dabīgais pieaugums 20 gados 47 365 cilvēki. Latvija, kara visnopostītākā valsts Eiropā, 1938.g. apsteidz Somiju par 15%.

2016.gads

Privāto mežu (M) un lauksaimniecībā izmantojamās zemes (Lz) kopplatība ha: 1 771 000 M + 2 423 231 Lz = **4 194 231** ha, no tās:

1983 (2,4%) ārzemniekiem - 1 048 510*(**23,1%**) ha, t.sk.– 489 631 (**20,2%**) Lz + 480 161 (**27,1%**) M;

2895 (3,5%) industriālajiem lielražotājiem – 1 553 989 (**37,1%**) ha, t.sk.– 1 052 200 (**43,4%**) Lz + 501 789 (**28,3%**) M;

78 905 (94,1%) zemniekiem – 1 670 450 (**39,8%**) ha, t.sk. - 881 400 (**36,4%**) Lz + 789 050 (**44,6%**) M.

*no tās 969 792 Lz un M + 78 718 ha neidentificēti zemes resursi

Sekas: Atjaunojusies 1905.g. zemes īpašumtiesiskā struktūra ar to pavadošo politisko, kapitāla un sociālo nevienlīdzību – pieaugošais revolucionārais spiediens tiek novadīts caur latvju zemes atvērtajām durvīm. No 1995. – 2014.g. iedzīvotāju dabīgais samazinājums 262 577 cilvēki. Emigrējuši 236 000 darba spējīgo, lielākoties no laukiem. Par 137 814 samazinājies skolēnu skaits, slēgtas 313 skolas, galvenokārt laukos. No saimniekiem esam pārtapuši par algādžiem ne savā, bet svešās zemēs. Latvijas lauksaimniecība 2015. (graudu rekordražas) gadā ražo 70% no 1938.g. ražotās lauksaimniecības produkcijas. No 27 ES dalībvalstīm Latvija ierindojas pēdējā četriniekā un no Somijas atpaliek 3,2 reizes. Risinās latviešu nācijas un Latvijas valsts degradācija. Desmiti tūkstoši pamestu lauku sētu un krāsmatu gaida savus pasaulē kalpu gaitās aizklīdušos mantiniekus, bet visu līmeņu deputāti un valstsvīri neliekas to manām. Latvija gatavojas pompozai simtgades sagaidīšanai. Tas skan lepni un reizē ciniski.

Kā varam secināt, mēs tā pa īstam negribam neko - ne vēstures soļos ieklausīties, ne nopietni analizēt sastrādāto. Mums nav nākotnes garīgās vīzijas, vai citiem vārdiem: dvēseles – nacionālās pašapziņas un no tās izrietošā atbildības pienākuma, kas var dzimt tikai esot sasaistē ar savu zemi. Starpkaru Latvijā nākotnes vīzija īstenojās, balstoties Kārļa Ulmaņa uzsvērtajos un tautas atbilstoši saprastajos un pieņemtajos panākumu pamatprincipos: „Darbs, Mīlestība un Ticība”. Par paveikto vēsturnieks Edgars Andersons varēja nešauboties teikt: „Latvija plauka un ziedēja, un latviešu tauta brīvos apstākļos bija sasniegusi vēl gadsimtos nepiedzīvotu garīgās un saimnieciskās labklājības līmeni”. Par mūsdienām tā teikt nevaram.

Kas nodrošina šo bezatbildīgo un neefektīvo valsts pārvaldi un virzību šodien ?

To nodrošina Latvijas Republikas Satversmes 14. pants: „Vēlētāji nevar atsaukt atsevišķus Saeimas locekļus.” Tas ietver sevī pretrunu cīņas, tātad, arī attīstības noliegumu.

Ko darīt?

1. 12. Saeimai pieņemt mažoritāro vēlēšanu likumu, kas, starp citu, solījumu nepildīšanas gadījumā paredz deputāta atsaukšanas iespējas.

2. 12. Saeimai steidzamības kārtā jāpārskata „Kapitāla brīvās kustības” līgumu, no tā izslēdzot lauksaimniecības zemes resursus: lauksaimniecībā izmantojamo zemi, mežus, purvus un ūdeņus kā brīvai kustībai nepakļaujamu nacionālas valsts kapitālu. Šim mērķim konsolidēt Baltijas, Višegradas un Skandināvijas valstis un kā vienotu prasību iesniegt Eiropas Savienības atbilstīgajām institūcijām.

3. Lauku bezcerību pārvērst iespējā: mājvietas, darba un demogrāfiskās problēmas risināšanas cerībā.

Andrejs Lucāns, Burtniekos, 30.03.2017.